

Atomske bombe bodo skrajšale vojno z Japonsko, pravi vojni tajnik Stimson

Enote ameriške bojne mornarice in letalske sile polagajo mine v japonskih vodah. General Spaatz napovedal poostreitev bombnih napadov. Čez 30 japonskih mest na listi uničenja. MacArthur naznanil priprave za invazijo japonske celine. Čiščenje na Luzonu se nadaljuje. Japonci pobili čez 50,000 kitajskih civilistov v Kanhsien. Čungking omenja ljute bitke na fronti pri Tunganu. Admiral Mountbatten naznanil zdrobitev japonske armade v Burmi

WASHINGTON, D. C., 6. avg.—Prva atomska bomba, ki jo smatrajo kot najgrozovitejšo destruktivno silo v zgodovini in kot "največjo pridobitev" organizirane znanosti, je bila včeraj spuščena nad Japonsko. Vest o napadu s atomsko bombo je razkril predsednik Truman.

Prva atomska bomba je bila spuščena na mesto Hirošima, japonsko mornarično bazo. Nova bomba vsebuje več sile nego 20-tonska bomba TNT in povzroči dvatisočkrat več škode nego največje dosedanje bombe.

Predsednik Truman je izjavil, da atomska bomba je odgovor Japonci, ki je odgovorila na ultimati brezpogojne kapitulacije, da se ne poda. Vojni tajnik Stimson je napovedal, da se bodo atomske bombe "izkazale kot veličanska pomoč" v prisiljevanju, da se vojna hitro konča.

Guam, 6. avg.—Glavni stan admiral Nimitza poroča, da enote ameriške bojne mornarice in letalske sile polagajo mine v japonskih vodah. Poročilo je naznanilo o novih bombnih napadih na japonska mesta in industrijska središča.

Čez dvesto ameriških bombnikov je napadla japonska mesta na otoku Kyūšu. Bombe so padle na Takasaki, Sibukawo, Maebashi in Tokio ter povzročile ogromno škodo.

General Spaatz, poveljnik letalske sile, je napovedal poostreitev bombnih napadov. Čez 30 japonskih mest je na listi uničenja. Prebivalci so bili opozorjeni, da jih čaka smrt, če ne bodo zapustili teh mest. Spaatz poroča, da so bombniki tipa B-29 vrgli čez tristo ton bomb na Moen, japonsko mornarično in letalsko bazo na otoku Truk. Bombniki so prileteli nad bazo iz Okinawe.

Komunike iz glavnega stana generala Douglasa MacArthurja pravi, da so ameriški letalci večino bomb na Takanabo, možno železniško križišče na otoku Kyūšu, ki so razdejale železniško postajo in več tovarn ter zanetile požare. Drugi roji ameriških letal so napadli japonsko brodom, je v bližini Kurilskih otokov in potopili ter poškodovali dvanaest ladij in parnikov.

MacArthur je prevzel poveljstvo ameriških sil, ki se nahajajo na Okinawi in 17 drugih otokih. Ti in Filipinski otoki tvorijo obroč okrog Japonske. MacArthur bo vodil operacije v zvezi s pripravami za invazijo japonske celine, da se izsili brezpogojna kapitulacija Japonske.

Najmanj osem divizij ameriške pomorske pehote se nahaja na otokih, ki bodo tvorili skalnato pot za invazijo japonske celine. Poleg teh se nahajata dve ameriški armadi na Filipinskih otokih. Vsa ta sila bo kmalu vržena v akcijo.

Manila, Filipini, 6. avg.—Čiščenje ostankov japonske sile na Luzonu, največjem otoku Filipinske grupe se nadaljuje. Ameriške čete so ubile 4700 in ujele 444 sovražnikov v zadnjih treh dneh. Ameriške izgube v operacijah so znašale 27 ubitih in 81 ranjenih.

Japonske izgube odkar so ameriške sile invadirale otoke Filipinske grupe, znašajo 443,012 ubitih in ujetih vojakov. Z ame-

riškimi četami sodelujejo enote filipinske armade.

Cungking, Kitajska, 6. avg.—Uradno poročilo pravi, da so Japonci pobili čez 50,000 kitajskih civilistov v Kanhsien in okoliških krajih, katere so osvobodile kitajske sile. Kanhsien, strateško mesto, leži 240 milj severno od Hongkonga.

Kanhsien, kjer je bila ameriška letalska baza, so Japonci držali šest mesecev. Kitajske čete so reokupirale mesto v ofenzivni zadnji teden. Vest iz kitajskega vira pravi, da so Japonci poklali čez tisoč civilistov v Ičangu, pristaniščnem mestu, ob reki Jangtse, centralna Kitajska.

Kitajsko poveljstvo poroča, da so kitajske kolone povečale pritisk na japonsko vojaško posadko v Linglingu. Več tisoč japonskih vojakov se je umaknilo iz Linglinga v smeri Nančanga. Ljute bitke so v teku v bližini Tungana, križišča železnice Hunan-Kwangsi. Kitajske čete so deloma obkrožile japonsko posadko v Tunganu.

Kalkuta, Indija, 6. avg.—Glavni stan admiralja Mountbattena, poveljnika zavezniških sil v južnovzhodni Aziji, poroča, da je bila japonska armada, ki je skušala prodrati skozi kordon britskih in indijskih čet ob cesti Mandalay - Rangoon, B u r m a, zdrobljena. Čez 10,000 japonskih vojakov je padlo v bitki, ki se je vršila na fronti ob reki Sittang. Poveljnik britskih in indijskih čet, ki so zdrobile japonsko armado, je general Philip Christison. Reka Sittang je natrpna s trupli ubitih japonskih vojakov.

Britske in indijske čete so po čistile ozemlje na severni strani Martabanda, kjer se reka Sittang izliva v morje. Železnica Pegu-Martaband je pod kontrolo teh čet.

Badoglio priznal sklenitev pakta

Italijanski list komentiral izjavo

Rim, 6. avg.—Maršal Pietro Badoglio, bivši premier in vrhovni poveljnik italijanskih oboroženih sil, je priznal, da je Pierre Laval, ki je nastopil kot priča na obravnavi proti maršalu Petainu pred francoskim sodiščem, povedal resnico, ko je izjavil, da sta Francija in Italija sklenili tajni pakt vzajemne vojaške pomoči v interesu skupne zaščite pred Nemčijo 1. 1935.

Badoglio je dejal, da je bil tajni pakt sklenjen in podpisan 19. junija 1. 1935, ko sta Laval in general Maurice Gamelin, vrhovni poveljnik francoskih oboroženih sil, dospela v Rim.

List Italia Libera je komentiral Badoglijevo izjavo. Pravi, da je zanimiva, zaenaj pa je naglasil, da ne razbremenjuje maršala odgovornosti za sklenitev pakta z Nemčijo in Japonsko in udeležitev Italije v vojni na strani Nemčije. List zahteva, da mora priti Badoglio pred sodišče kot vojni zločinec, ker je sodeloval pri sklenitvi kupčije z Japonsko in Nemčijo.

Iznajditelj penicilina svari javnost

Splošna raba čudežnega zdravila je nevarna

Chicago, Ill.—Dr. Alexander Fleming, škotski iznajditelj penicilina, ki se je te dni mudil tukaj na proučevanju tui, je izjavil, da v prvi vrsti želi zvedeti, v koliki meri se penicilin rabi pri zdravljenju raznih bolezni.

Dr. Fleming je obiskal glavne laboratorije in izrazil je zadovoljstvo, ko je slišal, da so v juniju v Ameriki producirali 650 milijard enot čistega penicilina. Obenem pa je bil alarmiran, ko je izvedel, da bo penicilin kmalu na razpolago javnosti v lekarnah, kjer se bo prodajal na drobno.

To dejstvo je dr. Fleminga vznemirilo zato, ker postoji nevarnost, če kdo uporabi penicilin brez zdravniškega navodila, da mu več škoduje nego koristi. Nevarnost je v tem, da ga uporabi premalo, nakar se mikrobi v telesu privadijo novemu zdravilu, da jih ne more ugonobiti.

Zastopniki zdravniške zveze so ga zagotovili, da bo vsekakor sprejet zakon, ki bo predpisoval določbo, kako in kdaj se sme rabiti penicilin. Dr. Fleming je priznal, da je penicilin postal glavno tajno orožje zavezniških oboroženih sil, kajti rešil je na tisoče življenj med obolenimi in ranjenimi vojaki. Nemci niso imeli tega čudežnega zdravila in so zgubili na tisoče vojakov; nimajo ga tudi Japonci, čijih zdravstveni postopki so itak primitivni.

Dr. Fleming je posvaril javnost, naj nikar ne misli, da je penicilin zdravilo proti vsem boleznim, ker ni; penicilin ne ozdravi tifusa ne kolere, ošpic ne influence. Pravilno zdravljenje s penicilinom se mora ravnati po zdravniških predpisih.

NAČRT SENA- TORJA VANDEN- BERGA ODOBREN

Konferenca voditeljev unij in industrijcev

GREEN ZAGOTOVIL SODELOVANJE

Washington, D. C., 6. avg.—Delavski tajnik Schwellenbach je odobril načrt senatorja Vandenberg, republikanca iz Michigan, da delavski department skliče konferenco reprezentantov delavskih unij, industrijcev in vlade, na kateri naj bi se vršile razprave o miru in industrijah ter kooperaciji med delavci in delodajalci v interesu splošnosti.

Vandenberg je v pismu, katero je naslovil Schwellenbachu, priporočal sklicanje konference, na kateri naj bi reprezentanti unij, industrij in vlade sestavili program, ki naj bi odvrnil stavke in konflikte v dobi preureditve industrij za produkcijo civilnih potrebščin. Schwellenbach je naznanil, da bo sklical konferenco po reorganiziranju svojega departmanta.

William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je dejal, da je bila njegova organizacija vedno in in je še za sodelovanje v naporih, da se izboljšajo odnosi med delavci in delodajalci. O tem vprašanju bodo razpravljali člani eksekutivnega odbora ADF na svoji prihodnji seji.

Phillip Murray, predsednik Kongresa industrijskih organizacij, je tudi odobril načrt glede sklicanja konference, kakor tudi Ameriška trgovska zbornica, katere predsednik je Eric Johnston. Zveza ameriških tovarnarjev, ki je znana kot sovražnica unij, je dala razumeti, da se ne strinja z načrtom.

Senator Vandenberg, ki je bil član ameriške delegacije na konferenci Združenih narodov v San Franciscu, je priporočil, naj voditelji unij in industrij sledijo zgledu delegatov, ki so zastopali 50 držav na omenjeni konferenci. Ti so se lotili težavnih problemov in jih rešili s sprejetjem in podpisom čarterja, ki bo tvoril podlago svetovni organizaciji za zaščito in vzdrževanje miru po vsem svetu.

Domače vesti

Nov grob v Kansasu

Edison, Kans.—Dne 25. jul. si je tukaj končal življenje John Cerar, star 87 let in v Ameriki 39 let. Doma je bil od Sv. Primoža pri Celju na Štajerskem. Zapušča sina, več vnukov in drugih sorodnikov. Civilen pogreb mu je oskrbel Slovenski združni pogrebni zavod.

Iz Clevelanda

Cleveland.—V Collinwoodu je po dolgi bolezni umrla Marija Eržen, rojena Alič, stara 62 let in doma iz Poljane pri Skofji Loki, kjer zapuša brata, sestro in več sorodnikov. Tukaj je živel 41 let in bila članica društva Mir 142 SNPJ. Zapuša moža, štiri sinove, tri hčere, tri vnuke in več sorodnikov.—Pokojni Joseph Pečjak, o čigar smrti je bilo zadnjič poročano, je bil star 39 let, rojen v Clevelandu in član SDZ. Zapuša hčerko, očeta, brata, dve sestri in več drugih sorodnikov.—Družina Anton Yerick iz Collinwooda je bila obveščena po vojnem departmentu, da je bil njen sin Sgt. Martin Yerick proglašen za mrtvega. On je služil kot topničar na bombniku B-24 in je bil pogrešan od 23. febr. 1943, ko se ni vrnil s poleta nad mestom Steyr v Avstriji. V poldrugem letu je ta družina izgubila tri člane, dva sinova in hčerko. Lanskega decembra so roparji ustrelili sina Josepha, ko se je nahajal na delu kot natakar v nekem salunu. Poleg staršev zapuša štiri brate (dva v vojni) in dve sestri.—Poročila sta se Helen A. Lah, hčerka družine Michael Lah iz Euclida, po poklicu bolničarka, in John M. Milewsky, ki služi pri letalski sili.—Pauline Sedlak je bila obveščena od vojnega departmanta, da je bil njen mož S/Sgt. Edward J. Sedlak proglašen za mrtvega. On je bil pogrešan od 11. jul. 1944, ko se ni vrnil z bombnega poleta nad Nemčijo. Pri vojakih je bil od februarja 1942, služil kot radiooperator na bombniku in star 28 let.—Iz bolnišnice se je vrnila sopranistka Irene Jazbec iz Euclida.

Belgijski kuzling

Elias aretiran

Bruselj, Belgija, 6. avg.—Henri Elias, vodja stranke reksistov, ki je sodeloval z naciji v času nemške okupacije Belgije, je bil aretiran.

Diktator Franco "zavrnil" obsodbo

Spanija ne prosi sedeža na konferenci

Madrid, Španija, 6. avg.—Diktator Franco je "zavrnil" obsodbo v deklaraciji, ki je bila objavljena po zaključku konference velike trojice v Potsdamu, Nemčija, da Španija pod njegovim režimom ne more postati članica organizacije Združenih narodov, ki bo skrbela za vzdrževanje in zaščito miru. Dejal je, da je obsodba krivična. Franco je dalje rekel, da Španija ni prosila za sedež na kateri koli mednarodni konferenci in ga tudi ne bi sprejela, če bi ji bil ponudjen, ako ne bi bilo to v soglasju z njeno zgodovino, voljo ljudstva ter doprinosom k miru in kulturi.

Izjava španskega diktatorja pomeni izzivanje sovjetske Rusije, Amerike, Velike Britanije in Francije, če bi te velesile skušale strmoljaviti Francovo fašistični režim z ekonomskim in političnim pritiskom. Španija je bila izključena iz organizacije Združenih narodov, ker je Franco prišel na krmilo s pomočjo nemških nacijskih in italijanskih fašistov in zaradi tesnih zvez z osiškem.

Franco je objavil izjavo v La Coruni, kjer je imel razgovor s španskim zunanjim ministrom Artajom in Bilbaojem, predsednikom španskega parlamenta. Španski listi pod vladno kontrolo trdijo, da je obsodba odmev poraza Churchillove stranke pri splošnih volitvah. Pri teh je zmagala delavska stranka in je Clement Attlee nasledil Churchilla kot predsednik britske vlade.

Stimson se vrnil v Washington

Nacijske aktivnosti prenehale v ame- riških conah

Washington, D. C., 6. avg.—Vojni tajnik Henry L. Stimson, ki se je pravkar vrnil v Washington iz Nemčije, je na sestanku s časnikarji izjavil, da so nacijske podtalne aktivnosti v conah, katere drže ameriške čete, prenehale. "Izgleda, da je vpliv nacijske stranke izginil iz naših con," je dejal.

Stimson je naglasil, "da denifikacija nemških uprav v ameriških conah je skoro dovršena. Izločitev nacistov in njihovih pristašev je popolna. Napake, izvršene v prvih dneh okupacije, pri izbiranju mož za pozicije v krajevnih upravah, se več ne dogajajo. Nemško ljudstvo je demonstriralo voljo za kooperacijo in sprejelo okupacijo kot neizbežnost."

Vojni tajnik je dalje rekel, da prehrana nemškega ljudstva prihodnje zimo zavisi od letine. Polja so bila posejana pozno in dozorev pridellov zavisi od vremena.

Amerika in Švica podpisali pogodbo

Washington, D. C., 6. avg.—Državni departmet je naznanil podpis letalske pogodbe s Švico v soglasju z načelom "svobode ozračja", ki je bilo sprejeto na mednarodni letalski konferenci v Chicagu preteklo leto. Pogodba sliči onim, katere je Amerika sklenila z Irsko, Švedsko, Dansko, Španijo in Islandijo.

VPRAŠANJE KON- TROLE DARDA- NELSKE OŽINE

Bojzen turških vladnih krogov se polegla

RUSIJA ZAHTEVA REVIZIJO PAKTA

London, 6. avg.—Bodoča kontrola Dardanelске ožine je eden izmed problemov, ki niso bili rešeni na konferenci velike trojice v Potsdamu, Nemčija. Doznava se, da je predsednik Truman predlagal, naj ožina in Bospor prideta pod mednarodno kontrolo, a je naletel na odpor pri Stalinu.

Deklaracija, objavljena po zaključku konference v Potsdamu, ne omenja Dardanel. Mnenje prevladuje, da bosta sovjetska Rusija in Turčija obnovili razgovore. Moskva je nedavno naznanila, da bo zahtevala revizijo pogodbe, sklenjene v Montreuxu 1. 1936, ki je dala Turčiji kontrolo nad Dardanelsko ožino.

Gotovo je, da bo sovjetska Rusija vztrajala pri zahtevi, da morajo ruski parniki dobiti pravico plovbe iz luk ob Črnem morju skozi Dardanelsko ožino v pristanišča mesta ob Sredozemskem in Egejskem morju.

Dasi Turčija ni bila reprezentirana na konferenci v Potsdamu, je bila vseeno informirana o predlogu, da prideta Dardanelska ožina in Bospor pod mednarodno kontrolo. Trdi se, da se je bojzen turških vladnih krogov polegla, ker velika trojica ni sprejela definitivnega zaključka glede rešitve tega problema.

Ako bo Dardanelska ožina prišla pod mednarodno kontrolo, bi to pomenilo svoboden prehod parnikom vseh držav skozi ožino.

Poročila iz Turčije, Grčije in Italije razkrivajo politične razplete v teh državah, ki so odmev konference velike trojice v Potsdamu. Pričakujejo se izpremembe v vladah teh držav.

Ameriška bojna ladja poškodovana

Washington, D. C., 6. avg.—Mornarični departmet je zdaj razkril, da je bila bojna ladja Mississippi poškodovana v januarju tega leta v bližini Filipinskih otokov. Poškodoval jo je japonski samomorilski pilot. Departmet pravi, da je bilo 22 članov posadke ubitih in 18 ranjenih.

Armada bo znižala nakupe mesa

Washington, D. C., 6. avg.—General C. A. Hardigg je izjavil pred senatnim odsekom, kateremu je bila poverjena preiskava živilske situacije, da bo armada znižala nakupe mesa za pol milijarde funtov v prihodnjem letu. To pomeni, da bo več mesa na razpolago civilistom.

Največje letalo treščilo v zaliv

Love Point, Md., 6. avg.—Hawaii Mars, največje letalo na svetu, je treščilo in se potopilo v zalivu Chesapeake, ko je izgubilo stabilizator v višini 7000 čevljev. Na letalu se je nahajalo deset članov posadke, ki so se vsi rešili.

Senator Johnson umrl v bolnišnici

Washington, D. C., 6. avg.—Senator Hiram W. Johnson, militančni nasprotnik Lige narodov in čarterja svetovne organizacije, ki je bil sprejet na konferenci v San Franciscu, je umrl v mornarični bolnišnici. On je igral veliko vlogo v ameriški politiki kot senator. Johnson je bil star 79 let.

Volj v evčji obleki. Tako je kartunist naslikal antidelavski zakon, ki so ga predložili senatorji Hatch, Burton in Ball. Namen tega volka je, da pohrusta Wagnerjev delavski zakon. Kartunist je s to risbo dobro zadel.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Zdravstveno dravstvo (Ivan Chicago) v Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in okolice Cook Co. \$7.50 za leto, \$3.75 za pol leta; za inočetveto \$9.00. Subscriptions rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cena oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenarodnih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju na primer (August 31, 1945), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Anglija pod delavsko vlado—III

Omenili smo že, da je delavska stranka v zadnji volilni kampanji zelo poudarjala potrebo ustvaritve dobrih prijateljskih odnosov med Anglijo in Sovjetsko unijo, kakor tudi naglašala, da bo mogla take odnose ustvariti le delavska vlada. Churchill pa je na drugi strani rohnel proti "komunizmu" in dejal, da je treba "zajeziti komunistični val v Evropi." Pri tem je imel v mislih oboje: vse evropske levčarje, komuniste kot socialiste, in USSR.

Če bi bil Churchill zmagan, bi bil sigurno skušal zajeziti ta "komunistični" val v Evropi. Toda angleško delavstvo in srednji razred sta pokazala veliko politično zrelost in "Winnieja" z njegovi torijci vred strahovito porazila. Churchill najbrže ne bo šel v pokoj, toda bo brez moči, da bi mogel izvesti svojo grožnjo in podpirati evropsko reakcijo. Sicer bi tudi "komunizma" ne mogel zajeziti v Evropi, če manj pa so Sovjetske Rusije, če bi bil ostal še na krmlu Anglije; vse, kar bi lahko dosegel, je ustvarjanje novega trenja med Rusijo in Anglijo in zraven tudi med Rusijo in Ameriko.

Kam bi vodila taka politika, si lahko vsakdo sam predstavlja; sigurno je, da bi rodila le zle posledice za vso Evropo, za ves svet. Velika delavska zmaga je torej pravi blagoslov za vse, kajti je odprla pot za ustvaritev enako prijateljskih odnosov med Anglijo in Rusijo kot vladajo na primer med Anglijo in Ameriko. In dobri odnosi med temi tremi velesilami bodo najboljši pogoj za svetovni mir.

★ ★ ★

Kot smo že zadnjič omenili, je ta mirna revolucija na Angleškem po našem mnenju odstranila tudi vzroke za konflikt anglo-rusko politiko v Evropi, kjer se je po teheranski konferenci pričela izražati v delitvi kontinenta v "sfere vpliva." Zdaj se Rusiji ni treba več bati, da bo delavska Anglija podpirala reakcionarne elemente v Evropi in s pomočjo Amerike skušala ustvariti protiruski blok—slično kot po zadnji vojni. Do slednjega bi zdaj moglo priti le, če bi Rusija vztrajala pri svoji politiki in skušala raztegniti svojo "sfero" preko vse Evrope. Proti taki politiki se bo postavila tudi angleška delavska vlada; razume se, da bi pri tem lahko računala tudi na pomoč Amerike. V tem primeru bi torej ne bilo nobene razlike, kar se Evrope tiče, pa naj Anglijo vlada delavstvo ali pa toriji.

V interesu Evrope in svetovnega miru je torej, kakor tudi v interesu Rusije in Anglije, da se obe državi odpovevata svoji konfliktni politiki v Evropi, vsem "sferam vpliva" in se sporazumeta na povsem novo politiko medsebojnega sodelovanja. NE medsebojnega tekmovalstva v Evropi.

Fakt je, da je zdaj Evropa prepuščena na milost in nemilost tema dvema velesilama; fakt je tudi, da sta obe globoko zainteresirani v Evropo, in sicer tako s politično-gospodarskih kot tudi z vojaško-strateških ozirov. S stališča "power politics" ne more Rusija dovoliti Angliji dominacije Evrope, kakor tudi ne Anglija Rusiji. Ako katerikoli izmed teh dveh sil dominira Evropo, postane "iso facto" nevarna druga; toda, dokler bo prva skušala dobiti dominacijo nad njo, jo bo skušala dobiti tudi druga. Rezultat je—konflikt.

Prav to je bilo jedro vseh sporov in vsega trenja med obema, oziroma med vsemi tremi velesilami po teheranski in po jaltški konferenci. V Teheranu sta si Churchill in Stalin s privoljenjem Roosevelta sicer razdelila Evropo vsak v svojo "sfero." Ampak politika tega "modusa operandija" se je izkazala kot zelo škodljiva, kajti "sfere vpliva" so zelo elastične in stalno povzročajo nove fricije, nove napetosti in slabe odnose. Taka politika tudi ne vodi drugam kot v oborožen mir in v—novo vojno...

★ ★ ★

Za ustvaritev dobrih odnosov med obema deželama, sploh med vsemi velesilami, je treba dati breo—"power politics" in najti zdravilno podlago. Velika delavska zmaga na Angleškem je prinesla pogoje za ustvaritev take podlage. Ti pogoji so v formuliranju nove politike napram Evropi s strani Anglije in Rusije, po kateri bosta obe sili medsebojno sodelovali namesto tekmovali.

Med delavsko Anglijo in Sovjetsko unijo je to dosegljivo, ako si obe osvojita skupni cilj: pomagati levčarskim skupinam pri ustvaritvi nove demokratične, socialistično orientirane Evrope. Med Sovjetsko unijo in delavsko Anglijo so, oziroma bodo idejne in taktične razlike, ker ima vsaka teh dežel svojo zgodovino in gre njun razvoj po drugačnih potih; toda obe izpovedujeta socialistične cilje. Sigurno je, da je načelno in programatično veliko več skupnosti med angleško delavsko stranko in Sovjetsko unijo, kot pa med slednjo in angleškimi toriji.

Kar se Evrope tiče, pa zdaj celo ameriški kapitalistični tisk priznava, da tam ne bo več mogoče oživiti kapitalizma, marveč se bo morala oprijeti neke vrste socializma. Kakšen bo ta razvoj v dehtah, bo odvisno od vsake države, kakor tudi od zunanjih sil. Sigurno je, da Rusija zadnja leta nikjer ne usiljuje svojega sovjetskega sistema. V svoji "sferi vpliva" podpira koalicijske vlade levčarskih in centrističnih strank. Ta razvoj je veliko bližji demokratičnemu socializmu, katerega izpoveduje tudi angleška delavska stranka, kot pa ruskemu komunizmu.

Vse to ustvarja podlago za zgraditev novih prijateljskih odnosov med delavsko Anglijo in Sovjetsko unijo in daje novo perspektivo za evropski razvoj po tej vojni. Ako izigne politika sile, katero naj nasledil politika sodelovanja, potem bosta delavska Anglija in Sovjetska unija lahko pametno reševali tudi vse evropske zadeve.

Glasovi iz
naselbin

POROČILO ZASTOPNIKA

(Nadaljevanje in konec)

Hermine, Pa. — Ponovila je Prosveto tudi Mary Primozich, dočim je kupila knjigo Nikole Tesle mrs. Horvat iz Edenborna, katero bo dala svojemu naprednemu sinu, ki je v mornarici. Prenosl sem v Gates Stationu pri tajniku št. 289 SNPJ Bukovcu. Družina je zelo gostoljubna. Mrs. Jakopac mi je povedala, da se bo preselila v Cleveland. Ona je kupila Majski glas. To revijo sem prodal tudi v drugih hišah.

V Masontownu se zopet prenočil pri Zadelovih. Njihov hotel ni zgorel, ko je divjal požar v tem mestu. Ogenj so pogasili prav pri tej hiši. Zgorelo je pet hiš, med temi dve slovenski, in sicer Walencova in Cegljarjeva. SNPJ je dala nekaj odškodnine tema družinama, ker nista imeli velike zavarovalnine proti ognju. Brat Cegljar je že dolgo časa invalid, zato ni mogel plačevati visoke zavarovalnine.

Ustavil sem se tudi v Crucible, kjer sta ponovili Prosveto rojakinji Kajfež in Zorich. Naročila se je na list tudi njena hčer v Belle Vermonu. Brat Jerab sedaj zopet bolje vidi na oko, katerega bi bil kmalu izgubil. Tom Podbevšek pa me je zapeljal okrog po Belle Vermonu, da sem delo laže končal še tisti večer, kajti noge so me že tako bolele, kakor da bi bile paralizirane.

Prosveto je plačal Lojze Resnik, knjigo Nikole Tesle pa je kupil za svojega sina brat Tegel. Prodaj sem tudi Majski glas, vključeno Samu Dablotu (?). Prenosl sem pri Podbevškovi. Pri tej družini sem si ogledal nemško orožje, ki sta ga domov poslala zet in sin. Sin je absovirajal za pilota in je po činu poročnik. Nemškega orožja sem že precej videl zadnje čase v raznih slovenskih hišah. Vse kaže, da Nemci ne bodo več imeli prilike rabiti orožja. Sicer pa je boljše tako, kajti kdor se z mečem igra, ga meč pokonča.

Naročnino sem kolektiral nekaj dni tudi v okolici Pittsburgha. Prosveto so ponovili rojak Cerin, mrs. Polšak, družina Sladič, Godiša in Ule. Mrs. Polšak ponovila tudi Proletarca. Vsi žive v Imperialu. V Cliff Mineju pa družina Rihtarčič in mrs. Suša. Slednje sin se je vrnil iz Nemčije, prav tako sinova družine Riflar, dva pa sta še vedno v službi Strica Sama. Frank Vidmar je ponovil Proletarca in plačal kar za dve leti; dal je tudi \$1 podpore. Na novo se je naročila na Proletarca rojakinja Rozman, v Moon Runu pa sta ga ponovila Pestotnik, Mohovne in na novo John Vidmar.

Ko sem prišel do družine Možine, je bilo že pozno in ker sem bil zelo utrujen, me je hčerka v spremstvu mame zapeljala do Jacka Ambrozicha, kjer sem prenočil. Drugi dan sem se ustavljal v Carnegieju, nato pa nekaj mil hodil in dobil naročnico v osebi Josephine Ferme. Za njo mi je povedala rojakinja Petrovič.

Obiskal sem tudi naselbino McKees Rocks; ustavljal sem se pri rojakinji Brodnik, ki je ses-

tra Mika Resnika iz Moon Runa. On je bil pred kratkim operiran. Upam, da je srečno prenesel operacijo in da bi skoraj okrevljal.

Na novo se je naročil na Prosveto Jos. Gregorich. Zanj mi je povedal brat Ozanich, ki je krajevni zastopnik. Njegova žena je bolna že več kot leto in tudi sam je bolj rahlega zdravja. Tomo Jurkovič, gostilničar, je kupil knjigo Nikole Tesle. On vedno kaj kupi od mene. Mary Pešut je ponovila Prosveto (?). Če se ne motim, ima dva sina v službi Strica Sama.

V Fort Pitt hotelu mi je plačal za naročnino na Proletarca George Witkovich. Dan pozneje, v nedeljo, pa sem srečal v našem domu v Herminieju Jacka Baloha. On me je preskrbel naročnino za njih tajnika v Vestaburgu. Rekel mi je, da bi moral biti kot društveni tajnik naročen tudi na Proletarca, nakar je on odgovoril, da se bo naročil, da ga ne bo vedno nadlegoval. No, Jack je prepuštil naročnino meni v kredit. Bravo, Jack! Ime malo simpatije do ljudi, ki širijo dobro voljo na tem svetu.

V Angliji se je izvršila velika revolucija s privoljenjem. To je dokaz, da se lahko izvrši preobrat brez prelivanja krvi, kjer prevladuje zdrava pamet. Upam, da bodo ameriški delavci sledili angleškim.

Sedaj bom nekaj tednov zaposlen doma, zato ne bom šel na potovanje. Naš Slovenski dom bo izgotovljen v nekaj tednih. Bo popolnoma prenovljen, da ga ne boste spoznali. Poteklo je že 36 let, odkar je bil zgrajen. Anton Zornik.

GLAS IZ COVERDALA

Coverdale, Pa.—Tudi jaz sem se namenila napisati nekaj vrstic v našo Prosveto, katero rada prebiram že precej let.

Zaposlenost je tudi pri nas velika, prav tako kot po drugih krajih. Seveda, ko bo konec tega strašnega klanja, bomo pa slišali staro pesem, kot smo jo pred vojno: nekateri bodo premislili za delo, drugi pa prestopili. No, pa kaj bi tarnala, saj smo v deželi, kjer se že od nekdaj cedi med in mleko...

Danes imamo take čase, da vidiš zaskrbljene obraze, kamor se ozreš, posebno skrbne oni, ki imajo svoje drage v vojni. Nekaterim je ta vojna prinesla blagostanje, posebno kapitalistom, ki si polnijo svoje nenasične bisege z dobički na račun uboge delavske pare.

Tukajšnji rudarji so se pritožili radi mesa, da ne morejo delati ob kruhu. Ali mislite, da so dobili več mesa? Kaj šel! Namesto mesa so dobili neke vrste pilul! Če bodo pričeli ljudi hraniti s pilulami, ne bodo rudarji in drugi delavci več potrebovali posode za kosilo. Tudi lopat ne bodo potrebovali za nalaganje črnega diamanta, ker bo kar sam lezel v vozičke.

Ti presneta modrost, koliko jo je v tej "obljubljeni" deželi! Res čudni časi. Ako imaš denar, nimaš pointov, če imaš pa pointe, nimaš pa mesa, tako da je v vsakem oziru vse prav... Ne vem, kam so zbežljali pra-

biči, našim mesarjem pa pustili samo noge in repke? Sicer pa tudi slednjih ni dobili v veliki meri. Seveda, človek se vsemu priuči in tistim, ki smo v sorodu z revmatizmom, ne delajo lepo dišeče slovenske klobase nobenih preglavic, ker jih tako in tako ne moremo dobiti.

Akronskem Jožetu pa povem, naj ne skrbi, ako ga kdo podraži, da je zato "kruljev," ker nima boljše polovice. Tudi oženjeni imajo revmatizem. Meni dela take preglavice kot jih je diplomatom zloglasni Hitler.

Hitlerja še vedno iščejo. Sve-tovala bi jim, da bi šli pogledat k papežu in ga bodo morda našli pri njemu. No, če ga je pa sv. duh pojel, pa ga naj blagoslovi Bog.

Včasih kdo potoži, da mu je dolgčas. Meni pa vsak dan tako hitro mine, da nimam časa misliti na dolgčas. Naj nikdo ne misli, da živim v samih dobrotah. Kaj šel! Medtem ko nekateri prestejajo denar in računajo, koliko bodo prihranili, pa jaz tuhtam in študiram, kaj vse je treba poravnati. Danes pridejo na vrsto društva, jutri kaj drugega in tako ni nikdar dovolj denarja na razpolago. Morda bi se dalo kaj prihraniti, ako bi se spremenili desetaki v stotake. Sicer pa nismo vajeni bogastva in se moramo zadovoljiti s tistim, kar imamo.

Vse bomo prenesli, samo da bi zavladal zopet mir na zemlji in da bi zasijala lepša bodočnost za vse narode na svetu. Toda sedaj smo še vedno v vojni z Japonci in morali bomo še nadalje čakati in potrpeti.

Na koncu pa izražam željo, da bi se vsi naši vojaki neposredovani vrnili na svoje domove. Pozdrav vsem čitateljem Prosvete, urednik pa naj popravi, kar je napačnega.

Ivana Rupnik.

SPOMINI IN DOŽIVLJAJI

Piše Andrej Godec

Scottsdale, Pa.—Najini prijatelji so naju peljali k direktorju trboveljske premogovne družbe. Delo nama je dal takoj, nakar sva bila preiskana od družbinega zdravnika, kateri je potrdil, da sva zdrava.

Z delom sva pričela drugi večer. Ko sva po delu prišla iz premogovnika, sva bila zelo vesela, kajti bila sva na konju. Drugi večer sem se napotil z nekim možem globoko pod zemljo. Ko se slečeva, mi je najprvo pokazal njegov prostor. Tisti noč sva postavljala opore, ker so bile prejšnje vse polomljene in se je bilo skoro nemogoče sukati v prostoru.

Kmalu je prišel pogledat delovodja, naju zapiše in odide dalje v druge rove. Moj tovariš mi je dejal, da delovodje ne bo več nocoj, zato lahko brez skrbi noč prespiva. Pripravila sva si deske in zaspala. Zjutraj pred šestimi uro sva vstala in odšla proti izhodu. Mož me je vprašal, kako mi kaj ugaja v jami? Odgovoril sem mu, da je nevarno, ker se tako trami in podpore lomijo, toda če druge ne ubije, tudi mene ne bo.

Moža sem vprašal, če bova dobila kaj plače, ko nisva nič naložila premogov, on pa se mi je nasmejal in dejal, da sem za služil goldinar in pet krajcarjev. Oj, permekokuš, to pa ni malo za takega novince kot sem bil jaz!

Na tem delu sem delal do zadnjega v mesecu, potem pa sem bil premečen k drugi skupini in so me oddelili k drugemu tovarišu, pri katerem pa sem mo-

ral tako težko delati kot se nikoli poprej. On je premog kopal in streljal, jaz pa sem ga našel in vozil k podzemeljskemu šahtu. Zaslužila sva precej denarja.

Polagoma sem se privadil mojemu delu, tovarišem in okolici in bil sem prav srečen. Posebno smo se zabavali enkrat na mesec, to je bilo na plačilni dan. Veseljačili, popivali in prepevali smo po vseh gostilnah. Kjer so prodajali kaj mokrega, je bilo polno "knapov," ki so vriskali, rajali, plesali in prepevali. "Aufbicks, kar knapje čez teden zaslužimo, vse v nedeljo zalumpamo!" smo kričali. To je že stara pesem v Trbovljah in jo menda še danes "zingajo."

Glede organizacije je bilo menda tako kot povsod. Peščica je držala s kompanijo, zato smo jo nazivali "ajmohtariji," mnogi pa smo bili organizirani v social-demokratski stranki. Ta stranka je bila za tiste čase zelo močna. Imela je svoje urade in druge prostore na lepem prostoru, poleg glavne ceste, katera pelje po trboveljski dolini in dalje čez planine proti Zalcu. Tam je stalo veliko in mogočno poslopje, katero je bilo last neke stare grofice in njene sina. Oba sta bila včlanjena v naši stranki, kateri je grofica podarila polovico poslopja z veliko dvorano, kuhinjo in spodnje prostore.

Delavci mi je bilo zelo hvaliležni in smo jo zelo radi imeli. Kar pa je bila že stara in porušena po obrazu s kocinami, smo jo nazivali "kosmata mama." To je smešno, kaj ne, vendar pa resnično.

Poznal sem osebno mnogo tedanjih delavskih voditeljev, na primer Kristana, ki je bil velikokrat glavni govornik na naših shodih, Kopača, Rinalda, Kogovška, Doberška in mnogo drugih, a sem njih imena že pozabil. Doberška pa ne bom nikoli pozabil, kajti bil je močan kot bivol. Kadar smo skupaj premog kopal, je prišel k nam in zakričal: "Sakrabski mački, ako ste kaj močni, pa se udarimo!" Zgrabil me je in stisnil, da so mi kosti pokale, potem pa zopet spustil, nakar smo se vsi smejali.

Njega smo v resnici radi imeli, kajti bil je unijski odbornik in vsi smo imeli veliko zaupanje vanj. Vselej se je postavil za nas pri vodstvu in delovodje so se ga zelo bali, posebno tedaj kadar je pričel kričati.

Nekega usodnega večera smo se delavci porazgubili globoko pod zemljo na vse vetrove, tako da prijatelj prijatelja ne vidi, dokler ni skončan šit.

Z mojim tovarišem sva tisto noč nemoteno delala vsak svoje delo v najinjem prostoru. Bilo je že po polnoči, ko je tovariš potožil, da ga boli glava in prevzema spanec. Povedal sem mu, da se meni prav tako godi in dejal sem, da pojdem po steklenico sveže vode. In res sem se napotil daleč po rovu, kjer je bila pripravljena voda, namah pa sem se znašel v gostem dimu, ki se je valil iz drugega rova. V trenutku se mi je posvetilo, da mora biti neke vrste ogenj. Vseposvode je že vladal tak smrad in dim, da nisem mogel dalje. Urno sem se obrnil nazaj in naznanil tovarišu o nesreči, nakar sva jo z vso naglico ubrala proti drugemu izhodu.

(Dalje prihodnjič.)

ČASOVNI KOMENTARJI

Chicago, Ill.—Konferenca velike trojice je končana. Sodeč po raznih poročilih, bo Nemčiji zadela huda kazen: precejšnja skrajšitev njenih meja, omejitev dežele na poljedelstvo, obrt in malo industrijo, kakor je priporočal bivši ameriški zakladničar Morgenthau, ter razne druge težke naloge.

Kakšne bodo posledice potdamskih zaključkov, je danes še težko soditi, prav tako je vprašanje, v koliki meri jih bo lahko v praksi izvesti, gotovo pa je, da se bodo slovanske meje pomaknile skoro pred vrata Berlina in Slovani ne bodo najbrže nikdar več služili Nemcem za morske prašičke.

S tem, da bo Nemčiji odvzeta težka industrija, ne bo med zapadno Evropo in Sovjetsko Rusijo nobene industrijske države, kar bi dalo misliti, da se bo sovjetski vpliv razširil nad vso Evropo.

Vzlic temu, da je na svetu mnogo vrst socialistov, ki so teo-

retično oddaljeni drug od drugega kot južni in severni tečaj, pa se svet rapidno pomiče proti levi in danes so faktično Zedinjene države edina velesila, ki je še ožejena s socialnim in ekonomskim konservativizmom. Toda z zmago delavske stranke v Angliji se bo pričelo polagoma svitati tudi v tej deželi, v zadnji kapitalistični državi.

Avtor kolone "Čez tri gore, čez tri dole..." v "svetovnem listu" Ameriški Domovini skuša zagovarjati izdajalske domobrance na podlagi mednarodnega zakona o domobranstvu. Seveda, dokazovanje tega pisana nima poguma, da bi se podpisal pod svoje "umotvore", ne da kajti domobranci niso branili svoje domovine, temveč Hitlerjevo veliko Nemčijo, zato si sploh ne bi smeli nadevati imena "domobranci", temveč "svabobranci", kot so jih pravilno nazivali partizani.

Ljubljanski škof Rožman ni izdajalec, dokazuje isti pisec, češ, da svabobranci ni zaprisegel, temveč jih samo blagoslovil. Hm, ali škofov blagoslov toliko ne odtehta kot nacistična zaprisega? Ako ne bi bil škof Rožman nič zagrešil proti svojemu narodu, ne bi pobežnil v tujino.

Newburški Oman rad piše o demokraciji, on sam pa izvaja neizprosno diktaturo nad svojimi ovcami že več kot zadnjih 20 let.

Je res zanimivo, kako navdušeno naši črnosuknježi pišejo o demokraciji, prav tako kot da bi kdaj katoliški cerkev res verjela v demokracijo! Ali vsa hierarhija, od papeža doli do zadnjega kaplančka, ne izvaja diktature? Brez papeževega dovoljenja ne morejo storiti škofove nobenega koraka, kaplani, župniki in kanoniki pa ne brez škofovega.

V mestu Chicagu nimamo samo izredno debelih podgan in muh, ampak tudi zelo "prebršane" policiste. Pred kratkim časopisje poročalo, da so roparji oropali glavni policijski stan, kmalu za tem pa smo čitali, da so banditi ukradli županov avtomobil, kateri je bil v oddelku nekega detektiva, nakar so izvršili nekaj ropov, nato pa brez sledu pobegnili.

Evropski kvizlingi, izdajalci in morilci prihajajo polagoma v roke pravice. O hrvaškem kvizlingu Pavelcu pa nič ne slišimo in najbrže tudi ne bomo, kajti on je bil od nekdaj politični zločinec in morilec, zato mu ne bodo prišli tako zlepa na sled.

Pisec je prejel nekaj izrezkov iz raznih unijskih časopisov, v katerih je opisan ohijjski guverner Lausche kot mož, ki je izšel iz delavskega sloja, sedaj pa nastopa zelo sovražno proti delavstvu, zaeno pa blagoslovila zgrižene delavske sovražnike kot je kapetan Eddie Rickenbacker.

Vse kaže, da so Francetove ambicije zagrebele njegovo dobro čustva do malega človeka. Toda ohijjski guverner bi moral vedeti, da je bil izvoljen na tako visoko mesto zato, ker je mali človek, delavec in kmet, verjel vanj in v njegovo iskrenost, kakor hitro pa bo preprost narod izgubil vero vanj, bo zdrsnil z visokega konja, pa naj še tako spretno čuka politične vajeti in razkriva ceneno sentimentalnost.

Milan Medvešek.

PREJELA PISMO

IZ STARE DOMOVINE

Cleveland, O.—Iz starega kraja sem prejela pismo, v katerem so tudi novice za mrs. Gregorich, ki živi v Milwaukeeju, Wis. Poročilo pravi, da je v mesecu avgustu 1943 umrla njena mati na Selah pri Ratezu, ne daleč od Novega mesta.

Ako bi mrs. Gregorich sama čitala te vrstice, prosim naj piše na naslov: Ella Pultz, 3320 W. 88 st., Cleveland 2, Ohio.

Ella Pultz.

Beg pred vojno... Na japonskem otoku Ryukyu se selijo domačinke pod vodstvom ameriškega vojaštva iz vojne cone.

RAZKRITJA O PODTALNEM OMREŽJU NACIONALISTOV

V svojem prizadevanju, da bi strnila skupaj vse mračnejše skupine v Ameriki, stranka bivšega senatorja Roberta R. Reynolds, stranka nacionalistov ne pusti nobene možnosti na polju dobičkanosti delovanja.

Poziv nacionalistov mladini Amerike se odvija pod geslom križanske udanosti verskim idej. Dne 6. januarja 1944 je bila prirejena konvencija v Englewood Baptist Tabernaclu, Englewood, blizu Denverja, Colorado, katero je obiskalo 350 mladih ljudi in pastorjev iz krajev srednjega zahoda. Oblikovana je bila organizacija pod imenom "Christian Youth for America", a drugim krščanskim organizacijam mladine je bilo naslovljeno povabilo, naj se strnejo v skupno fronto proti komunizmu v deželi.

Springer je znan kot "cowboyjski duhoven" in je znan po svoji kova. Reynolds je leta 1939, ko je bil se predsednik ameriškega mladinskega kongresa, postal naročnik bigotnega Springerjevega lista "West-ern Voice", ter je pisaril o viziji hvali, katero je dajala mrs. Reynolds, rojena Evalyn Walsh McLean, ter publikaciji.

Kenneth Goff je bivši komunist, ki je spremenil barvo leta 1939, ko je bilo videti, da je Hitlerjev fašizem morda boljše kupčija. Goff se je bil nahajal v svetu ameriškega mladinskega kongresa, v ekskluzivni Komunistični mladinski lige ter je bil v dobi depresije eden prvakov sveta nezaposlenih. Od leta 1939 naprej pa je pisaril za Gerald L. K. Smithov list "The Cross and the Flag" in za druge slične liste in je čisto nastopal tudi kot govornik pred skupinami take vrste kot Earl Southard Citizens of America Committee v Chicagu. Goff je tudi član Smithovega "National Emergency Committeeja", ki se napotil v San Francisco, da razvija razvoj konference zedinjenih narodov.

V Detroitu pričakujejo prva organizacije "United Sons of America", nov izrastek Ku-Klux-Klana, da se bosta Goff in Springer spojila z njimi. Med njima pa se je Goffovemu krdelu pridružila mladinska skupina kerke rev. Boba Parra v tem mestu, ter poleg tega tudi druge skupine v Buffalu, Los Angelesu in drugih mestih. Goff je oblikoval tudi poseben komitej za razdeljevanje propagandnih pamfletov med dijaki v srednjih šolah in med vojakih. Drug pridigar sporov, ki se skriva za svojo duhovniško obleko, je rev. Gerald B. Winrod iz Wichite, Kansas, ki se vedno odziva svojo revijo "Defender", karvno je obtožen upora. Leta 1935 sta rev. Winrod in rev. George D. Blomgren prepotovala Nemčijo. Winrod je osebnostno poznal Hitlerja in druge prvake nacistične stranke in se je vrnil v Ameriko, da bi zagnal polno paro propagando mržnje. Leta 1939 je takratni sekretar Reynolds čital enega govora Winroda, tako da je prišel v kongresni zapisnik in pisal duhovno, da "smatra, da mu je veliko čast, da zamore opozoriti ameriško javnost na tako odvratno poslanico."

Med drugimi ameriški duhovniki, ki pridigajo nacionalistično vero mržnje na svojih govorniških odrih in v svojih listih, se nahajajo rev. Jonathan Perkins, Los Angeles, Winrodov stravec, ter rev. J. A. Lovell, načelnik "Kingdom Fellowship", ki sta oba pomagala Gerald L. K. Smithu, da je prišel v San Francisco. Morda se bolj pogubonska pa je navzočnost dr. A. B. Rileyja, predsednika pri Northwestern Theological Seminary and Bible Training School of Minneapolis. Ta šola je bila ustanovljena leta 1904 in nikakor ni drugodratna, ima okrog 450 dijakov in morda 1500 bivših dijakov, ki se nahajajo na vplivnih položajih po vsej deželi. V listu svojega šole, "Northwestern Pilot", je pritožil dr. Riley, da vešča "vsakdo, ki prijazno govori najboljše informiranem kato-

liškem duhovnu Amerike — Father Coughlinu—ali, ki je kazal zanimanje za blesteče govore mrs. Elizabeth Dilling—ki je obtožena upora—kot neameriško misleč človek." Riley je v stikih z Winrod, Springerjem in Smithom, in z rev. W. D. Herrstromom iz Akrona, ki tudi marljivo dela za nacionaliste.

Rev. Father Arthur Terminiello, Huntsville, Alabama, eden najzgodnjih Smithovih pristašev, si osebno prizadeva, izpolniti mesto Father Coughlina. Njegov nasilno antisemitični list "Rural Justice" je bil prepovedan prav kot list Coughlina "Social Justice," toda Terminiello navzlic temu nadaljuje širjenje izolacionistične ter zedinjenim narodom, delavstvu, židom in tujerodnim sovražne propagande v nekem drugem listu, katerega je imenoval "Crusader," in poleg tega še potom svoje organizacije, Union of Christian Crusaders. Terminiello je v stikih s Col. E. N. Sanctuarjem, drugim obtoženim radi upora, ter z Agnes Bolt iz Clevelanda, ki razdeljuje "nacionalistično" propagando.

Takozvane "materinske" skupine, ki izkoriščajo trpljenje žena, katerih sinovi so bili ubiti ali pa pohabljeni v vojni, poslujejo zdaj že v 22 mestih, med njimi v Clevelandu, Philadelphiji, Washingtonu, Chicagu, Detroitu, Cincinnatiju in Los Angelesu. Vse grede za nacionalističnim geslom opozicije proti svetovnemu miru.

V Detroitu se nahaja lepa hiša s 40 sobami na 8127 East Jefferson ave., ki je znana kot "ženska bela hiša." Tu se zbira sredi največje blek formalnih družbenih sestankov različne skupine, ki podpirajo program Reynolds in Smitha, da bi se spojili v enotno strnjeno politično silo. Akoravno se je poslužujejo pred vsem "materinske" organizacije, je ta hiša obenem glavni stan nacionalistov v njihovem prizadevanju, da bi pridobili zase tudi zaslonbo tujerodcev, posebno onih iz baltskih in balkanskih dežel, v kolikor obstoja mržnja do Sovjetske Rusije.

Dne 1. junija je bil poglaviti govornik na eni čajank dr. Kazys Pakstas, 19 W. 44. st., N. Y. C. Ta gospod je ravnatelj za stiko z javnostjo zedinjenega litvinskega relifa, ki je član našega National War Funda. Med drugimi govorniki ob tej priliki sta bili: Katherine M. Sutter, Pontiac, Michigan, načelnica takozvanih "Loyal American Mothers," in Agnes Waters iz Washingtona.—ONA.

(Se nadaljuje.)

Nacistični vodje so strahopetci

London. ONA.—Bohuslav Ecer, načelnik čehoslovaške skupine za vojne zločince v Nemčiji, je dejal, da so nacistični mogotci, ki čakajo na svoje sodbe, strahopetci.

Vsi poskušajo dokazati, da so ljudje dobre vzgoje, toda v srcu so strahopetci. Vsi si prizadevajo pokazati, da so v bistvu igrali v rajhu le podrejene vloge in se popolnoma sesedejo, ko se jim dokaže nasprotno.

Oni, ki se morda najbolj izgovarja, je Ribbentrop. Trdil je, da je bil le orodje v Hitlerjevih rokah. Dejal je celo, da ne pozna Hitlerjeve knjige Mein Kampf, in da so mu misli, katere je firer razpredel v njej, čisto neznane. Ko so nekoč spravili skupaj Ribbentropa in Goeringa, pripoveduje Ecer, sta oba izjavila, da sta bila zastopnika miru. Ko pa so Ribbentropu pokazali, kako je Hitler podiral vse svoje zveze in prekršil vse pogodbe, drugo za drugo, je Ribbentrop končno priznal, da je Hitler prelomil te obljube, toda šele, ko je bil prepričan, da je to potrebno v dobro nemškega naroda.

"Tudi v prejšnjih časih so državniiki že ravnali po takih načelih," je dejal.

Karl Frank, bivši nacistični vladar Češke in Moravske, je strahopeten in impertinenten, pravi Ecer. "Tako nesramen je, da je celo izrazil svoje občudovanje do upornega pokreta na Čehoslovaškem. "Hitler je bil obdan," tako pripoveduje Frank, "od gangsterjem in banditov. Eden njegovih tovarišev, general SS Hoffman, pa je šel še malo dalje in je povedal, da je bil Hitler sam tudi gangster."

SS general Voss, ki je bil komandant praškega polka SS-ovcev in je obtožen mnogih umorov na Češkem, je baje izjavil, da ni delal drugega kot "ščitil poslopja in vrtove v Pragi."

General Daluge, ki je bil naslednik Heydricha kot protektor Češke in Moravske, je trdil, da je "občudoval" Čehoslovaško.

Schwellenbach novi delavski tajnik

Ko je predsednik Truman imenoval Lewisa B. Schwellenbacha za delavskega tajnika in naslednika Francesa Perkinsove, ki je držala to mesto skozi dolgo vrsto let, je postavil na važno mesto v svojem kabinetu moža, ki je bil pristaš politike predsednika Roosevelta, in to posebno v zadevi njegovega legislativnega programa. Obenem pa je novi delavski tajnik tudi mož, katerega nastavev v tem važnem uradu je pozdravilo tudi delavstvo, to se pravi organizirano delavstvo. Schwellenbach, ki je ožji prijatelj predsednika Trumana, ter je bil tudi prijatelj pok. predsednika Roosevelta, je bil pet let v senatu (1935-41). Kot senator je glasoval za tako važne predloge kot je bil Wagnerjev akt in zakon za čezurno plačo. Na zapadni obali je zastopal število legalnih slučajev za delavske unije ter je prav dobro seznanjen s temeljnimi delavskimi problemi.

Tekom časa, ko je bil senator, je bil Schwellenbach eden od štirih senatorjev, ki so vodili borbo za sprejetje večjega dela nemške zakonodaje — sedanji predsednik je bil eden od teh štirih senatorjev. Kot senator se je sedanji delavski tajnik zelo zoperstavljal temu, da bi se prodajalo Japonski staro železo. Zagovarjal je tudi stvar civilnih svobodščin in delavskih pravic, ki je bil vodilni član senatnih odsekov, ki so sodelovali na teh poljih.

Leta 1941 je sodnik Schwellenbach podal ostavko v senatu in je sprejel imenovanje zveznega okrožnega sodnika za vzhodno okrožje države Washington. Sedaj se je odpovedal tej trajni službi in je sprejel mesto delavskega tajnika v Trumanovem kabinetu.

Sodnik Schwellenbach je bil rojen v kraju Superior, v državi Wisconsinu, leta 1894. Izpit je položil na pravnem oddelku univerze Washington, kjer je tudi nekaj časa učil. Tekom prve svetovne vojne je bil kot prostak pri ameriški infanteriji. Zelo se zanima za občo ljudsko izobrazbo ozir. vzgojo. Od leta 1941 pa do 1944 je služil kot predsednik odbora državnega kolegija Washington. V septembru lani je bil imenovan za predsednika fakultete (dean) na pravni šoli Gonzaga v Spokaneu, Washington.

Njegovo imenovanje obenem zadovoljivo vpliva na države ob pacifiški obali, ker so tako reprezentirane v kabinetu.—FLIS.

Ameriški sodni svetovalec za obravnave vojnih zločinov

Eno najprozornejših vprašanj v evropskih zunanjih zadevah je kaznovanje vojnih zločincev. Pomožni vrhovni zvezni sodnik Robert H. Jackson je bil imenovan, da zastopa Zed. države pri vlaganju obtožb vojnih zločinov in grozodejstev proti bivšim nacističnim voditeljem ter njihovim glavnim agentom, toda ne proti onim, ki so osebno izvajali ukaze teh voditeljev in njih agentov. Ti zadnji bodo poslani pred sodišča onih dežel, kjer so vršili svoja zločinstva. Imenovanje sodnika, ki je član vrhovnega sodišča, pomeni, da je pričakovati pravilnega izvajanja pravice in kompetentne prezentacije dokazov pri mednarodni komisiji od strani Zed. držav.

Sodnik Jackson ne bo prejemal dodatne plače za to svojo nalogo, ter se tudi ne bo plačeval dodatni posel završil pred zasledanjem vrhovnega sodišča Zed. držav v mesecu oktobru letos.

Sodnik Jackson je bil rojen na farmi v Spring Creeku, Pennsylvaniji, ter je star sedaj 53 let. Njegov oče, ki se je ukvarjal s konjerejo, se je pozneje preselil v Jamestown, N. Y. Sodnik Jackson ni potoval v kolegij in četudi je študiral pravo na pravni šoli v Albanyju, N. Y., navzlic temu ni nikdar položil pravnega izpita. Bil pa je kljub temu pripravljen k izvrševanju odvetniške službe in je služil v tej kapaciteti najprej v Jamestownu, kjer je ostal do leta 1934, ko je bil imenovan za pravdnika zveznega davčnega urada. Kot tak je za zvezne države vložil tožbo proti ogromnim podjetjem Andrewa Mellona, pittsburskega magnata, ter je po dveh mesecih pravdavnja iztirjal za vladno \$750,000 v zaostalih davkih.

Zatem je postal Jackson pomožni zvezni pravdnik. L. 1937 je kandidiral za governorja države New York, toda ga politikaši niso podpirali in je bil poražen. Leto pozneje ga je predsednik Roosevelt imenoval za splošnega zveznega pravnega zastopnika. Tekom te svoje službe je pred vrhovnim sodiščem dežele nastopal v nešteti tožbah, ki so se tikale kršenja ustavnih zakonov. V času termina, ki se je končal v mesecu juniju 1939, je dobil 21 od 24 tožb, ki jih je vložil kot splošni zvezni zastopnik.

Kot dober podpornik newdealske politike, je bil Jackson imenovan za zveznega državnega pravnika, ko mu je bilo šele 43 let.

Kmalu potem, ko je Hitler pričel s svojo agresijo proti evropskim deželam, je bil naseljeniški in naturalizacijski urad premeščen v njegov department. Tedaj je padla v njegovo področje naloga registriranja tujerodcev, ozir. nedržavljanov in obenem je moral skrbeti, da so bili ugnani in izsledeni nemški elementi, ki so izpodkopavali varnost te dežele. Istočasno pa je vodil borbo proti zastopavljanju tujerodnih nedržavljanov, zagovarjajoč zakon svobodščin, ki je del ameriške ustave.

Sodnik Jackson je preprost človek in se rad kreta v prosti naravi. Rad ribari, strelja, se drsa po ledu ter se postrani tudi ukvarja s konjerejo.

Jackson je zagovarjal predsednikov odlok, da se da Angliji 50 starih rušilcev. To je bilo v času, ko je Anglija kravato potrebovala pomoči v boju z Nemčijo.

Pozneje je zavzemal stališče, naj se družbam, ki so spoznane kot krive (pred Labor Relation Boardom) nepravilnega postopanja napram delavcem, odtegne nadaljnje vladne kontrakte za zaloge.

Ko je bil Francis Biddle imenovan za zveznega justičnega tajnika, je bil Jackson nastavljen kot član vrhovnega zveznega sodišča.

Sodnik Jackson pravi, da ker obstaja sedaj mednarodna postava ali zakon, ki sestaja zgolj iz narodnih starih postav ter iz pravil, vzpostavljenih potom pogodb med narodi, nimamo take rekoč nobenih zakonov, po katerih bi mogli soditi vojne zločince. Iz tega razloga priporoča organiziranje sodnega ustroja za kaznovanje takih zločincev ter uporabo medzvezniškega vojaškega tribunala.

Ko je bil Jackson imenovan kot pravni svetovalec Zed. držav v zadevi obravnave vojnih zločinov, se je posvetoval z različnimi zavezniškimi uradniki v Evropi in ko se je vrnil v Zed. države, je poročal predsedniku Trumanu, da dočim želi Ameriki voditi obravnavo proti vojnim zločincem skupno in v zvezi z ostalimi zavezniki, je pa obenem pripravljena podvzeti toženje sama na svojo roko, ako treba. Predsedniku Trumanu je Jackson dejal, da leži na nas, ljudstvu Amerike, "neizbežna odgovornost" izvedbe sodnega postopanja v zadevi vojnih zločincev.

"Stalo nas je neprecenljive tisoče mladih življenj ameriških fantov, da smo porazili in pritisnili k tlom te sovražnike; če pa jih zdaj pustimo, da izbegnejo zasluženi kazni, tedaj bomo osramotili in zasmešili naše padle, iz onih pa, ki so ostali živi, bomo lahko napravili cinike. S sodnim kaznovanjem vojnih zločincev bomo vzpostavili postopek povračila in kazni, ki bo doletela vsakogar, ki se bo v bodočnosti upal kršiti mir z napadom na civilizacijo..."—FLIS.

O nacističnem delovanju na Češkem

Praga. ONA.—Takozvani nemški volkodlaki, katerih so oblasti nekaj polovile v okraju Karlovih Varov, priznavajo hote ali nehoti, da so njih skupine dosti dobro organizirane po vsej Nemčiji. Nekateri teh ujetnikov priznavajo, da so ti samozvani "volkodlaki" trdno odločeni izvesti svoj "Nach-Niederlage Plan", t. j. načrt za čas porazu.

Nekateri med njimi so tudi priznali, da imajo dovolj sredstev na razpolago, da zdrže leto dni v podzemlju, ter da imajo mnogo težkih strojne na razpolago in tudi dovolj municije. Kar jim manjka, je po izpovedbah teh ujetnikov, topništvo.

Zveze s svojim vrhovnim stanom vzdržujejo potom kratkovalovnih radiopostaj.

Prijatelji se izkažejo v potrebi. Tako so se izkazali tudi delavci v neki tovarni v Hartfordu, Conn. ki so med seboj zbrali \$415 in jih izročili svojemu bivšemu tovarišu in članu unije Henryju Veillettu, ki je izgubil obe nogi v Franciji. Fant je bil vesel tega daru, ki mu ga je prinesel v bolnišnico njegov oče.

Znanost postavlja svet na glavo

Ozminno selimo spomladi. Jarino v jeseni—Porezano klasje križajo v laboratorijih—Plin pospešuje rast detelje in povečava pridelek

Ni je dežele na svetu, kjer bi se toliko ukvarjali z vzgojo novih rastlinskih vrst in proučavo rastlinskega življenja, kakor delajo to že dolga desetletja v Rusiji. Dela učenega Mičurinovca učenca, profesorja Lisenka na jarjenju ozimino so postala že skupna last vsega znanstvenega sveta. Bistvo je opazoval nekoč Lisenko kmeta, ki je sejal v pozni ozimni ječmen. Na učenjakovo vprašanje, kako si upa še sedaj sejati ozimino, mu je kmet odgovoril: "Gosi še ne letijo na sever, zato bo zemlja še zmrla in to seme v njej bo dalo obilnejši pridelek kakor, če bi ga vsejal v jeseni."

Učenjak je izvršil na to pobudo v svojem zavodu poizkuse s podobnim jarjenjem različnih žitnih vrst in drugih koristnih rastlin, ter je dognal, da dajo jarjena žita obilnejši in varnejši pridelek kakor ozimine, ki morajo prestati vse tegobe dolgotrajne zime na prostem. Danes sejejo v Rusiji že na stotine hektarjev jarjenega žita, ki ga pripravijo tako, da pustijo pravilno namočeno ozimino žito določeno dobo na neki za vsako žito vrsto določeni stopnji mraza. Tako predela zrno v tej umetni zimi in v kratkem času isto mladost, kakor jo doživi v jeseni naravnost na njivo vsejana ozimina.

Poljedelska veda, ki nemirno išče novih možnosti za izboljšanje pridelkov, je prišla do nekih novih odkritij, ki so prav kakor jarjenje zanimivi in obetajo veliko praktično vrednost. Kmet deli setev na jesensko in pomladno, odnosno poletno. Nikomur še ni prišlo na um, da bi sejal ozimino na pomlad, saj so izkušnje pokazale, da nejarjeno seme ne da klasu. Ta mladost je bila v veljavi vse dotlej, dokler ni Lisenko izdelal iz starodavnega kmečkega početja pripravnega postopka za setev ozimino na pomlad. Zadnja leta pa je kmetijska znanost dognala iz nekih opazovanj rasti poletnih rastlin, ki so se same zasejale v jeseni, da se neke pomladne setve lahko s pridom sejejo že v jeseni ter prinesejo celo boljše prideleke.

Poljedelska veda, ki nemirno išče novih možnosti za izboljšanje pridelkov, je prišla do nekih novih odkritij, ki so prav kakor jarjenje zanimivi in obetajo veliko praktično vrednost. Kmet deli setev na jesensko in pomladno, odnosno poletno. Nikomur še ni prišlo na um, da bi sejal ozimino na pomlad, saj so izkušnje pokazale, da nejarjeno seme ne da klasu. Ta mladost je bila v veljavi vse dotlej, dokler ni Lisenko izdelal iz starodavnega kmečkega početja pripravnega postopka za setev ozimino na pomlad. Zadnja leta pa je kmetijska znanost dognala iz nekih opazovanj rasti poletnih rastlin, ki so se same zasejale v jeseni, da se neke pomladne setve lahko s pridom sejejo že v jeseni ter prinesejo celo boljše prideleke.

Solnčnice kot ozimina

Ena takšnih pomladnih rastlin ki dobro iskorišči jesensko setev, je solnčnica. Ze marsikdo je opazoval, da je solnčnica, ki se je sama zasejala in prezimila v zemlji, na pomlad krepkejša poglala, ter boljše in brže napredovala kakor, če jo je tako skrbno vsejemo spomladi. To opažanje pa je ostalo slabo gornjemu jarjenju kmečkega ječmena neizkoriščeno, ker ni bilo nobenega Lisenka, ki bi znanstveno utemelji in na široko prakso uvedel te nove izsledke. Toda v zadnjih letih so tudi ta pojav v Rusiji točneje proučili. Celih 15 let so delale ruske kmetijske poizkuse postaje obširne poizkuse s sejanjem solnčnice pozno na jesen. Dolgoletni poizkusi so jasno pokazali, da se da s pozno jesensko setvijo solnčnice doseči za eno celo sedmino večji pridelek nasproti običajni pomladni setvi. Pokazalo se je mimo tega še, da je solnčnica seme od jesenske setve mnogo boljše kakovosti kakor od pomladanske. Danes se v Rusiji sejejo solnčnice z redkimi izjemami samo pozno na jesen.

Ker so se vršili poizkusi v Rusiji pod slimi talnimi in podnebni razmerami kakor so pri nas, so tudi naše kmetijske postaje preverile ta ruska dognanja. Največ poizkusov je iz-

'Dad of All Yanks'

ASSERTING "Every boy in the service is my boy, and I've got to do all I can," immigrant citizen Adolph Fleischmann, 69, in Connecticut's champion war-bond salesman with \$2,625,000 sold and is hurrying to hit his \$6,000,000 goal. Father of two sons in Uncle Sam's service, he's a janitor at Yale University, New Haven, Conn. (International)

USED FAT LICKS TWO SHORTAGES!

Miss Anna Mae Loftus, Laboratory Assistant at National Oil Products Company, Harrison, N. J., shows how kitchen grease, scraped from skillets, skimmed from soups, melted down from table scraps, helps to make thousands of civilian and war needs—in this case—critically short paper. Left to right, Miss Loftus pours wax emulsion into a beaker containing wood pulp. Stearic acid, one of the by-products of used fat, is necessary in the manufacture of this wax emulsion. The processed pulp is then pressed into sheets and when dried, is paper. Here's another reason for saving every drop of used cooking fat, and rushing it to the meat dealer for cash and extra ration points. It's needed now more than ever.

IZ MODERNEGA SVETA

Spisal F. S. FINŽGAR

(Nadaljevanje)

Mojstri so mu s smehljajočimi obrazi prikimali, in kadar je odhajal do drugega oddelka, je čul za seboj hujše udarce in urnejše gibanje.

Dekleta v stekleni dvorani so pela kakor velika kletka kanarcev spomladi. Ravnatelj jih ni zavrnil. "Le vselej bodite! Zapijte si in hitro delo izpod rok! Par ur dela še čutili ne boste, a ob mesecu se le nabere doklad za novo ruto, za krilo ali za obutev."

In dekleta so vnovič zapela, papir je šumel, ki so ga ovijale krog svitkov žic in žebliji so cingljali po mizah, kakor bi kdo igral med petjem na cimbalu.

Ravnatelj se je vrnil vesel v pisarno. "A-ha, dobro, dobro! Kakor po maslu, tako se dela! Shod, he, to je bila nedolžna komedija. Naj imajo veselje! Prijel je zoper svojo navado za čašo piva in se pridružil uradnikom. "Kdo bi si mislil, da je to ljudstvo zadovoljno s tako drobtinico! Da, to napravimo še večkrat! Tovarni se to skoro nič ne pozna, dobiček je pa vendarle velikanski!"

"Ne, gospod ravnatelj, ne, prosim, meni se zdi, da se jim je dalo polovico preveč!"

"Protestiram," ugovarja kontrolor nadzorniku. "Tudi delavec je vreden plačila."

Nadzornik je pomilovalno pogledal kontrolorja, ki ga je grozno motril z jezimi očmi. Da ni obljubil doma ženi, da o njej stvari popolnoma molči, bi planil nadenj in ga oklofotal.

"Delavec je vreden plačila, seveda, kakršnega je vreden. To je topla! Ta potrebuje samo toliko vade, da pride blizu in da jo potem pretepeš. To je moj princip in tega se hočem držati!"

"Gospod nadzornik, pri popolnoma dobri volji vas resno svarim, da ne prekoračite mej svojega delokroga! Zadržite se bilo vam in nam dosti neugodno, ko je bil tu gospod baron. Hvalim vašo željo roko, toda ne predalec!"

"Tako je, izborni! Ne predalec!" Kontrolor je ponavljal ravnateljeve stavke in mu natočil zopet piva.

Nadzornik je obmolnil in hodil po sobi. Tedaj vstopi Klešman z velikim krožnikom, obloženim z dehtičimi klobasicami. Ravnatelj pogleda vratarja, ki je postavil jed predenj na mizo. Zakaj iz Klešmanovih ust je prihajala smrdljiva sapa. Oči je imel rdeče, vse zalite, roke so se mu tresle.

"Kaj vam je? Pijanec! Žganjar! Že itak ste tuintam napol bebasti, napol hudobni, pa še žganje! Če se ne poboljšate, vas zapodim!"

Klešman je jecal posamezne besede in čez tamo lovil z očmi nadzornika, kakor bi ga prosil pomoči.

"Spravite se!"

Ravnatelj je pokazal s prstom proti vratom. Klešman je omahovaje odhajal in bežal s prihuljeno glavo, katero mu je vpogibala slaba vest, proti vratarski sobi. Tam se je previdno ozrl krog sebe, nato segel pod slamnico v posteljo in privlekel izpod nje zelenko žganice. Nastavil jo je na usta in klokaje pil.

"Zlodej, kaj sem sam kriv, če pijem? Za te judežve groše, ki sem jih prislužil od Semena, vendar ne smem drugih kupiti kot hudičovo pijačo. Misliš, da jih ponesem v cerkev v puščico! A, le pijmo!"

Z obema tresočima se rokama je zopet prijel steklenko in jo pritisnil k ustom. Nato jo je varno skril, sedel na stol in se nerodno naslonil na mizo. Mrmral je sam s seboj o nedolžnih ljudeh, o službi, o neumnosti nekega človeka, dokler mu ni glava zlezla na mizo...

"Tega človeka sem tudi sit! Vse blamaže z zdravnikom je on kriv. Dolgo ga ne trpim več!"

"Prizanesite, gospod ravnatelj! Saj ga jaz tudi krotim, smili se mi zaradi otrok!"

"Da, ti ga krotiš, ko si že čisto z njim popival v pozni noči!"

"Kako, kdaj, povej, to je nezasišano! Dokazi!"

Nadzornik se je razvnel nad kontrolorjem, ki ga je gledal s sršičimi očmi in sedel mirno na stolu. Ali v licih so mu igrala mišice in ustnice je imel stisnjene: boril je hud boj, da ni planil kvišku in mu vprico ravnatelja razodel skrivnosti, po katerih je tako ogorčen povpraševal.

"Gospoda, mir!" je slovesno velel ravnatelj!

Vsi hkrati so segli po čašah in trčili na mir in slovo. Komaj pa so se dotaknili belih pen z ustnicami, ko zadoni v tvornici piščalka s tako silo, s tolikim parom, da se je glasila oktavo više.

Vsi so odmaknili čaše od ust in segli po urah. "Enajst, enajst! Kaj je to?"

Na obrazih se je pojavil strah, vsem so se tresle roke in plašno so strmeli drug v drugega.

Prvi je planil k vratom nadzornik, za njim so odšli vsi drugi uradniki proti tovarni.

Na velikem prostoru, kjer so bili kupi rjastega železa, potrta koleša, kosi zamašnjakov, je stal mogočen velikan—najmočnejši kovač v tvornici—in držal visoko dvignjeno zastavo, na kateri so bile vsite velike črke: "Naša moč."

Uradniki so obstali, kakor bi jih zgrabila silna moč za vrat.

Iz vseh vrat, od vseh oddelkov so vreli delavci. Prepevali so bučne pesmi. Kvišku so dvigali črne pesti, klobuki so leteli po zraku in vsa ta silna množica je drla in se zgrinjala krog vihrajoče zastave, katero so pozdravljali z navdušenimi vzkliki.

"Naša moč" je zagomelo vselej, kadar je nov zbor delavcev prišel iz tovarne na prostorno skladišče. Umazane kape in oguljeni klobuki so se priklanjali plapolajoči zastavi. Nekateri delavci so bili kakor ometični veselja; segali so drug drugemu v roke, objemali so se in vriskali od radosti. Na vseh obrazih je bila neka luč, vsi so bili ožarjeni z doslej nepoznano jasnostjo. Oči so zrlle samozvestno, nekatere celo predrzno in željno po osveti.

Ogromni prostor sredi tovarne se je napolnil ljudstva. Vse se je gibalo, valovalo in gugalo sem tja. Le zastava je stala nepremično sredi tega črnega jezera, kakor bi bila velika vojna barka ob njej zasidrana; valovje je popluskavalo ob njenem drugu, a ni je moglo giniti z mesta, dokler se ni dvignilo sidro.

Moški so bili že vsi zbrani.

"Naprej! Odtod! Pojdimo! Dvigni zastavo!"

Tako so vzklikali posamezniki izmed množice in silili kovača, naj se gane z mesta. Ali on je stal kakor iz bron in izpod košatih obrvi, ki so bile na čelu strnjene, je gledal proti steklenemu poslopju.

"Zdaj!"

Kovač je vzkliknil z globokim glasom. Zastava se je dvignila in šla skozi množice proti delavkam.

Pevajoče veselo koračnico, so šle delavke proti zastavi.

Marečka je stopala na čelu dolgi vrsti. Bila je čisto izpremenjena. Kako je hodila prej rahlo z drobnimi stopinjami, boječe je imela glavno malce uklonjeno kakor iz strahu ali deklishe sramežljivosti! Danes je pa stopala ponosno; njeni koraki so bili odločni, glavo je samozavestno dvigala, prsi so se ji burile, ustnice so ji bile tesno stisnjene in na čelu sta bili vidni dve gubici.

(Dalje prihodnjič.)

TRI NOVELE

Miguel Cervantes

Prevedel dr. Ivo Šorli

Rinconete in Cortadillo

(Nadaljevanje)

In prijatelji so si podali roke. Escalanda pa si je snela copato z noge in je začela bobnati po njej kakor po tamburinu. Gananciosa je na to pograbila novo metlo iz palminega lista, ki je stala tam blizu, in praskajoč po njej, ji je izvabila glas, ki se je ujemal s copato, čeprav je bil oster in trd. Tu je Monipodio prelomil krožnik in si napravil dva betiča, ki ju je potem z veliko spretnostjo vrtel med prsti in basiral z njima copati in metli.

Rinconete in Cortadillo sta se nove iznajdbe skoraj prestrašila. Posebno sta se začudila metli, ker kaj takega se nikoli nista videla.

Metli se čudita? Je rekel Maniferro, ko je to opazil. Kaj ne, da ni napačno? In kar svet stoji, ni še nihče iznašel godbe, ki bi bila prej pri rokah, ki bi delala manj preglaive in ki bi bila bolj poceni. In res sem ali

šal praviti oni dan nekega študenta, da še niso iznašli muzike, ki bi jo bilo tako lahko razumeti in izvajati ter ki bi prav tako ne imela ne tipk, ne kladvic, ne strun, pa bi se bilo treba tudi tako malo napenjati zraven. Da, niti Negro feo, ki je rešil svojo Arauzo iz pekla, niti Marion, ki je sedel na delfina in dirjal čez morje, kakor jahač na najeti muli, niti tisti drugi slavni muzikant, ki je ustanovil mesto s sto vrati od spredaj in ravno tolikimi od zadaj, niso poznali kaj takega. So pa tudi taki, ki trde, da je iztuhljal to godbo neki zaljubljeni gospodič iz našega mesta in ki si domišljuje, da je pravi Hektor v glasbi.

Že verjamem, je rekel Rinconete. Toda zdaj poslušajmo, kaj nam bodo zapeli naši muzikanti! Zakaj Gananciosa se je že odkašljala in bi se menda rada izkazala.

To je bilo tudi res. Monipodio namreč jo je bil naprosil, naj bi zapela katero izmed seg-

vidil, ki so bile takrat v navadi. Toda prehitela jo je vendar Escalanda, ki je začela s tankim in šibkim glasom tako-le:

Poznam Sibiljanca—ima rdeče lase—

zanj čisto se vnelo je moje srce.

Za njo je zapela Gananciosa:

Oči so mu črne, obleka zelena—pred takim ni varna ženska nobena.

Takoj na to Monipodio, silno šklepetajoč s svojimi črepinjami:

Pa komaj sta se sprla, že jima je hudo,

čim bolj jo prej je klestil, tem bolj bo zdaj sladko.

No, tudi Cariharta ni marala svoje sreče molče uživati; snela si je še drugo copato, se zavrtela in je zapela:

Oj, ljubček moj, po meni nikar tako ne bij!

Če dobro se pomisli, so tvoje te kosti.

Pojdite na pašnik s takim petjem! se je oglašil tu Repolido. In pustite stare reči pri

miru, ko nimam pomena mešati! Kar je bilo, je bilo, in stopite že na novo stezo! In zdaj dovolj tega!

Bili pa so tako dobre volje, da bi bili gotovo peli še naprej, če bi ne bili zaslišali, da spet z vso močjo trka na vrata. Monipodio je vstal, da gre pogledat, kaj je; straža mu je povedala, da se je prikazal na koncu ulice justični alkaide (mestni nadzornik) z njim pa nevtralna birača Tordillo in Cernicalo. (Dalje prihodnjič.)

Razni mali oglasi

LAHKO TOVARNIŠKO DELO

Potrebuje moške in ženske

LAHKO TOVARNIŠKO DELO

SE NE ZAHTEVA IZKUŠNJE POPOLDNE IN VEČERNE URE

Oglasite se na: 5708 SO. PERRY Phone Wentworth 0617

Hotelske služkinje in čistilke

STALNO DELO DOBRE DELOVNE OKOLIŠČINE "Full" ali "part time," kakor želite \$92.00 na mesec. Oglasite se EDgewater Beach Hotel v upošlevalnem uradu 5357 Sheridan Road

MOŠKI—ČISTILCI DOBE NOČNO STALNO DELO DOBRE DELOVNO STANJE Dobra plača—pridite še danes! Oglasite se Edgewater Beach Hotel Employment Office 5357 Sheridan Road

POSESTVO NA PRODAJ Ako hočete imeti \$105.00 dohodkov tedensko in prosto stanovanje, delati sami zase na vašem domu, potem kupite to posestvo.

Proda se 3 stanovanjska, zidana hiša, opravljenih 14 apartmentov. Za 1 karo zidana garaža. Poslopje, gorkota, plumbing in vsa oprava v dobrem stanju. Insulirana streha. Parna gorkota in stoker. Izvrstna prevozna zveza. Dohodki letno so \$6,080.00. Lastnikov stroški so okrog \$1,500.00 letno. Žena lahko oskrbuje v poslopju ko mož dela. Ni hišnice in ne nočnega posla. Lastnik mora imeti denar za povečanje svojega podjetja in vsled tega proda za nizko ceno \$15,000.00 vse skupaj s pohištvo vred. Zmerni pogoj. Samo beli ljudje v tem distriktu, nahaja se na 6450 So. Maryland Ave. Phone Plaza 9156.

IZKUŠENE & BREZ IZKUŠNJE OPERATORICE na SINGER šivalne stroje, 5 1/2 dni v tednu. Čas in pol za nad 40 urno delo. Stalno delo in dobra plača. 302 So. Market St.—Webster 4410

Potrebuje SHEET METAL WORKERS LIGHTNER EQUIPMENT CO. 2320 West Ogden Ave.

Mi potrebujemo MOŠKE - MOŠKE Polishers - Buffers in Platers Help \$1.00 do \$1.15 na uro SMITH PLATING WORKS 4752 No. Avera.—Keystone 1585

SHEET METAL WORKERS Stalno delo—Najvišja plača LEITNER EQUIPMENT CO. 2320 W. OGDEN AVE.

ŽENE IN DEKLETA

BREZ VSAKE IZKUŠNJE MI VAS NAUČIMO—TO LAHKO, ČISTO DELO ZAVIJATI MALE ZAVOJE 48 ur na teden—vse delate sedeče. Čas in pol za nad 40 urno delo Počitek med delom Vprašajte za Mr. Healy—po 9. uri zjutraj, ali pa 2 uri pop. do 4 ure 3319 SOUTH WALLACE ST.

Razni mali oglasi

Potrebuje DRILL PRESS OPERATORJE Stalno delo—Dobra plača J. STACK CO. 3417 W. Cermak Rd.

POTREBUJEMO TAKOJ ŽENSKO kot začetrice za delo na finih ženskih oblekah. 40 ur na teden. Stalno delo, plača ko se učite. DOCTOR DRESS CO. 847 W. Jackson Blvd.

DEKLETA s izkušnjo ali brez izkušnje To operate ENVELOPE MACHINES 45 ur na teden—čas in 1/2 nad 40 ur. BURGESS ENVELOPE CO. 624 West Adams St.

WOODWORKING MACHINE HANDS Izkuseni ali brez izkušnje dobe delo pri: MAPLE CREST MFG. CO. 1st Floor, 1455 W. Congress

POTREBUJEMO Machinists Bench Hands Lathe Hands Cleaner Hands IN DRUGE POMOČNIKE DELAVCE

ONSRUD MACHINE WORKS 3910 WEST PALMER

Potrebuje PUNCH PRESS OPERATORJE 48 URNO TEDENSKO DELO ČAS IN 1/2 ZA NAD 40 UR PELOUZE MFG. CO. 2032 EAST OHIO

Delo dobe UNIJSKI ROČNI STAVCI in LINO OPERATORJI Dobra plača—stalna bodočnost Udobno stanje, delo po dnevu ali v noči. PRILIKA ZA NAPREDEK MONSEN 22 East Illinois St. Kličite: Mr. Peter Paul Superior 1223

Potrebuje DEKLETA - ŽENE STROJEPIŠKE in DICTAPHONE OPERATORICE Izvrstno udobno delovno stanje ACME WILEY CORPORATION 457 N. Racine Ave. Monroe 4236

DELO DOBE HIŠNICE "JANITRESSES" ŽENSKO ZA ČIŠČENJE V VSEH DELIH MESTA Delovne ure od 5:30 popoldne do 12. ure večer. Vojna nuja industrija. Rabimo tudi pomočnice v jedilnici VPRASHAJTE pri ILLINOIS BELL TELEPHONE COMPANY "EMPLOYMENT OFFICE" ZA ŽENSKO Street Floor 309 W. Washington Street

Potrebuje MIZARJE Unijska plača, delo znotraj LIGHTNER EQUIPMENT CO. 2320 West Ogden Ave.

Potrebuje delavce za SHIPPING ROOM HELP POMOČNIKE STALNO DELO NAJVIŠJA PLAČA RELIANCE INDUSTRIES, INC. 1035 SO. LEAVITT ST. SEEley 2300

Potrebuje MOŠKE DELAVCE METAL FLUSH CASTER 5 1/2 DNI V TEDNU Dobra plača Čas in 1/2 za nad 40 ur Tu je povojna bodočnost MONROE SALES CO. 1217 W. MONROE ST. MONroe 1117

EGG BREAKERS! Potrebuje izkušene delavce za ubijanje jajc Plačamo čas in 1/2 za nad 40 urno delo STALNO DELO DOBRA PLAČA PIONEER PRODUCE 139 SO. WATER MARKET

DELO DOBI NOČNI HIŠNIK "JANITOR" pri MILWAUKEE R.R. 2423 SOUTHPORT AVE.

"WEAVERS WEAVER LEARNERS" POVOJNA BODOČNOST Stalno delo, dobra plača E. L. MANSURE CO. 1605 S. INDIANA AVE.

POTREBUJEMO DELAVCE MACHINE SHOP HELP STALNO DELO NAJVIŠJA PLAČA ČAS IN POL ZA NADURNO DELO Prijavite se za delo na: 3514 NORTH HALSTED ST.

DEKLETA KNJIGOVODKINJE in STROJEPIŠKE Izvrstna služba pri napredni firmi za dekle, ki želi povojno bodočnost. (Loop Location) 175 West Jackson Blvd. ROOM 1825 A

POTREBUJEMO MOŠKE za delo v Warehouse RECEIVING, SHIPPING & CHECKING Se ne zahteva izkušnost. 48 ur dela na teden—in nad čas. Lahko zaslužite do \$225.00 na mesec. Phone: Mr. Lee—Franklin 3899

NUDIMO VAM IZVRSTNO POVOJNO BODOČNOST TOOL AND DIE MAKERS PRVE VRSTE MAŠINISTI OSEM IN ŠTIRIDESET UR DELA NA TEDEN CLINE ELECTRIC MFG. CO. 4550 W. LEXINGTON STREET

MOŠKI - - - - - MOŠKI Mi potrebujemo moške delavce FREIGHT HANDLERS • CHECKERS • DOCK MEN Nočno delo—znotraj na pomolu Povprečni zaslužek \$60.00 tedensko FRED OLSON & SON 4724 WEST WALTON

Razni mali oglasi DEKLETA dobe stalno ali začasno ČISTO TOVARNIŠKO DELO Dobra plača—čas in 1/2 za nad 40 ur SCHWEITZER EMBROIDERY CO. 3345 No. Wolcott

FURNITURE SALESMAN PRODAJALEC POHIŠTVA Z IZKUŠNJO VERIZNIŠKIH PRODAJALEC NA DROBNJO Dobra plača, dobra prilika za pravo osebo Kličite takoj: Wentworth 4221

TAKOJ POTREBUJEMO ŽENSKO OPERATORICE izkušene za fine ženske obleke 40 ur na teden Čas in 1/2 za nad urno delo DOBRA PLAČA DELO SKOZI VSE LETO POVOJNA BODOČNOST DOCTOR DRESS CO. 847 W. JACKSON BLVD.

DELO DOBI Dvojica MOŽ IN ŽENA Dobra plača in popolnoma novo svoje stanovanje delati za družino in oskrbovati PODEŽELSKI DOM, pomagati vrtnarju, postrežnici, hišnici in perici. / Žena mora biti dobra kuharica in pomagati v stanovanju. Mož mora voziti in pomagati v spodnjem delu hiše. Ako se počutite zmogni in dovolj izkušeni opravljati to delo, imate dobra priporočila, se bomo lahko pogodili za LIBERALNO PLAČO. Telefonirajte:

MISS PARKS Mohawk 5300 VOJAKI NA DOPUSTU dobe delo od ure za en dan ali čas, ki sami hočejo delati. Dobra plačano delo. Lahko delate, ktere ure si izberete od 8:00 A.M. do 2:00 A.M. Nobene izkušnje ne zahtevamo. Delo je v STEEL WAREHOUSE. Dobro delovno stanje. Nujna vojna industrija. Plačamo dnevno. Oglasite se od 8. ure zjutraj do 5. popoldne—pripravljeni za delati.

CENTRAL STEEL AND WIRE CO. 2924 West 51st Street Potrebuje DE LA VCE Stalno delo, dobra plača DURA-TRED CO. CORP. 357 No. Central Park

DEKLETA - ŽENE ZA LAHKO ASSEMBLY IN SOLDER DELO Dobra plača, ko se učite Stalno delo 40 ali 48 ur Mala, čista tovarna Prijazno delovno stanje DRAKE MFG. CO. 1713 WEST HUBBARD ST.